

In „De Wachter” schrijft Dr. Rietberg nog:

Door een tweetal lezers werd hierbij nog deze vraag gedaan: heeft Dr. Ubbink gelijk, wanneer hij in zijn protest zegt, dat hij alléén geschorst is om afwijking van de algemeene gangbare Schriftopvatting en niet om afwijking van de Schrift zelf of van de belijdenis.

Dr. Ubbink zegt het inderdaad in zijn protest. Maar — hij vergist zich hierin.

Natuurlijk is het te begrijpen, dat Dr. Ubbink dit verklaart. 't Was te verwachten, dat hij op dit standpunt zich stellen zou, en zou meenen geheel in overeenstemming te zijn met de Heilige Schrift en de Gereformeerde belijdenis.

Alleen dit moet er bij: de Schrift en de belijdenis zooals hij die opvat, niet zooals onze Kerken er over denken.

En — om dit alléén nog even te herinneren — voor hem is de Schrift: Gods Woord, dat in een zeer menschenlijken, gebrekkigen vorm tot ons komt. De gedachte, dat de Heilige Schrift onfeilbaar is, behoort volgens hem in de heidenwereld thuis.

Nu is het niets nieuws, dat iemand, die afwijkt, zegt: ik wijk niet af van de Schrift en de belijdenis, doch alléén van een bepaalde Schriftopvatting. We hebben dat in 1926 en 1927 ook gehoord.

En de kerkgeschiedenis leert ons, dat dit telkens is voorgekomen.

Misschien kan ik er als mijn meening naast plaatsen, dat, indien Dr. Ubbink van de Schrift afwijkt, de kwestie, of de Schrift van God is, dan wel van mijn keukensmeisje, daarmee niets te maken heeft. Zeker, iemand kan wel zeggen: de Schrift is geen eenheid, en strijdt tegen zichzelf. Dat is tenminste een bewering. Maar overigens is dat naar voren brengen van de Schriftbeschouwing een verwarrend ding, in hoeden als Dr. U. geeft.

Een ontdekking van „De Nederlander”.

„De Nederlander” heeft ontdekt, waarom ondergeteekende zich niet kan vereenigen met de theologie van Karl Barth. Dat heb ik zelf ook wel gezegd, in blad en tijdschrift, maar het blad is natuurlijk niet zoo simplistisch, mij naar mijn eigen zelfverklaringen te verklaren. Vandaar, dat in het nr. van 28 November, dat mij door een correspondent werd toegezonden (de passage is geknipt uit de recensie over een boek) gezegd kan worden:

De schrijver keert zich hier met name tegen Karl Barth en de zijnen, die hij reeds in zijn woord vooral van leugengeest beticht. Dergelijke sterke uitdrukkingen komt men telkens tegen.

Dat zulke reactie van deze (Neo-Calv.) zijnde vroeg of laat moest komen, stond van te voren vast. Zoo is in „De Reformatie” Dr. K. Schilder reeds opgekomen tegen de nieuwe leer. Men zou kunnen zeggen, dat in deze felle reactie, die klaar staat met het banvonnis, de christelijkheid zich verveert tegen den modernen mensch, die door Christus gegrepen. Zijn universele betekenis tracht te belijden. Niets anders dan dit laatste heeft Karl Barth gedaan in zijn commentaar op den brief aan de Romeinen.

Het schijnt, dat de recensent mijn anti-barthiaansche opmerkingen anders dateert, dan noodig zou zijn. Overigens lijkt me de schrijver in dit artikelje een man, die „klaar staat”, en dan wat al te gauw, met „een banvonnis”. Leuk is het, dat een ander schrijver, Dr. Aalders, in „Woord en Geest”, eens de barthiaansche ideeën verdedigde, en in verband daarmee mij juist cultuurhoogmoed verweet. Vandaag staat mijn en ander christelijkheid tegen het „moderne”, en morgen verzwaagt ze zich met „het moderne”. Intusschen zijn er nog lezers, die begrijpen, dat tusschen het „christelijke” en het „moderne” elke tegenstelling dwaas is, juist op het standpunt der calvinistische critiek.

Ons blad, volgens „De Nederlander” toevallingsgezind.

„De Nederlander” (12 Dec. 1931) neemt in de rubriek „Uit het Geestesleven” over wat Dr. Broekstra van Rijnsburg in aansluiting aan den door ons vermelden Open Brief van Dr. Boeijsinga opmerkte in „Leidsch Kerkblad”. Men herinnert zich de situatie: Dr. Boeijsinga schrijft een open brief aan zijn chr. geref. collega: goeie man, zeg nu eens, waarom wij zulke ketters zijn, dat zij elken Zondag aan God verklaart: met die menschen kan ik niet samenbidden. „De Reformatie”, blij, dat een ander het nu ook eens zegt; neemt het over. Dr. Broekstra leest het. En zegt, niet zonder ironie — want hij kent zijn pappenheimers —:

Als het waar is, dat wij zoo afgeweken zijn, dan wordt het meer dan tijd, dat wij tot den goeden weg terugkeeren. Gelukkig is er nu hoop, dat wij de beschuldiging zullen zien bewijzen. Wij gaan een goeden tijd tegemoet, want we zullen niet alleen wijzer worden, maar we krijgen ook een kans, dat we onze dwalingen duidelijk leeren inzien.

Tot dusver speelde men van Chr. Geref. zijde in dit opzicht een beetje schuilevinkje, maar nu zal er helderheid en klaarheid komen. Zouden we daarover niet verblijd zijn, amice? Ge zult met mij zeer belangstellend uitzien naar de nadere uiteenzetting van de betwiste punten en ik beloof het u, voor zoover ik in de gelegenheid ben, geheel op de hoogte zal houden.

En nu schrijft „De Nederlander”:

Dat is een hang naar toenadering, ja eenheid, die weldadig aandoet.

Elders in hetzelfde nummer een nog duidelijker bewijs van dezelfde geesteshouding.

Prof. Bouwman komt daar op tegen de stelling van Prof. Watering, dat „de gereformeerde kerk de openbaring is van het lichaam van Christus”.

Wel wil hij zeggen: de zuiverste openbaring van het lichaam van Christus.

Wells waar heeft Prof. Bouwman in het door „De Nederlander” bedoelde blad geen letter geschreven, en bestaat Prof. Watering niet, maar dit is niet erg. We verblijden ons, dat „De Bazuin” en „De Reformatie”, in zoverre deze al jaren lang de vraag van Dr. Boeijsinga gesteld en de adhesie van Dr. Broekstra daarin vernomen hebben, thans worden geprezen vanwege onzen grooten hang naar toenadering. Dat hooren we niet alle dagen, en toch zijn we overtuigd, dat de lof betamelijk is dezen keer. Overigens kan misschien „De Nederlander” erbij vertellen, dat Dr. Broekstra in hetzelfde blad reeds heeft meegedeeld, dat de chr. geref. dominee, aan wien Dr. Boeijsinga schreef, geweigerd heeft het door Dr. Broekstra gehoopte licht te ontsteken. Hetgeen wij van te voren al wisten, evenals Dr. Broekstra. We komen dan tot de werkelijkheid: de chr. geref. kerk „hangt” niet naar toenadering, en Dr. Broekstra met „Prof. Watering” wel.

K. S.

BOEKBESPREKING

Door gebrek aan plaatsruimte moest tot nu toe overstaan de maandelijksche aankondiging van periodieken en brochures.

De Novemberafleveringen van „De Spiegel” (uitg. N.V. Gebr. Zomer & Keuning's U.M., Wageningen) brengen verhalen van M. van Stameren, A. van Atten, F. Lehaem, Nel v. d. Vlis, J. A. Vlascher, K. Albers, A. v. Tarhorst, Roelfien Anholst, Mary Pos, J. M. Stoll-Schotel, Phé Wijnbeek; artikelen over: Regeerende Vorsten in Europa, De nieuwe brug bij het Keizersveer, Pinguins, Nederlands schoonste toren in restauratie. Voorts de gewone, actuele rubrieken.

Timotheus gaf in November een afzonderlijk Herfstnummer met den navolgenden inhoud:

Hoofdblad: De Wijnstok. Gedicht op Muziek. Woorden van Willem de Mérode, muziek van Leo Mens. — Teekenen des Tijds. „Strijddagen”, door J. Tiesema. — De Opgaande Lijn, door Dr. J. Smelik. — Ter nagedachtenis Mevrouw Way met portret. — Kanttekeningen op dingen, die gebeuren, door Mevrouw A. v. Hoogstraten-Schoch. — Vogeltrek, door A. J. C. Looyen. — Kleine Hamers. — Alleen, door A. L. v. Hulzen met illustratie. Voorbijgaande Schepen, door Q. A. de Ridder. — Aangezichtspijn, door Dr. J. Voorhoeve. — Berken in den Herfst, door Prof. Dr. A. van Veldhuizen, met illustraties. — Prijsvraag. — Brieven uit Wonderland, door A. Lukiën, met teekeningen van Claus. — De tariefmuren in Europa, door H. J. v. d. Munnik, met illustratie.

Bijblad. Vertrouwen (Gedicht). — Timotheus geeft voor Elek wat wils. — Boekbespreking over verschillende nieuwe uitgaven. — Briefwisseling van den Hoofdredacteur. — Cactussen met illustratie. — Het zonnetje verheldert, door Mevrouw H. Kuiper-van Oordt.

Kleurendrukomslog met Herfstteekening. Kunstbijlage Vierkleurendruk procédé, naar schilderij van J. van Vuuren.

De Schoolkrant voor de Chr. Scholen in Nederland, onder red. van J. C. de Koning te Hillegom (uitg. Gebr. Zomer & Keuning's U.M., Wageningen) heeft de gewone rubriek Buitenlandsch Nieuws (Mantsjoerie, Stormen in de Oostzee, t'Panamakanaal), Binnenlandsch Nieuws (Brand in een Eierenpakhuis, Stoppen als t'geboden wordt, De Weldadigheidszegels, Twente), Gemengd Nieuws, Kleintjes, Raadsels, Feuilleton.

Hulp voor Onbehuisten heeft een art. over De Regeering, De Kamer en de Kinderbescherming, over het Mannen-internaat van de Vereeniging, over de Nach-asyls. (Uitgave-adres 2e Const. Huygensstr. 35, Amsterdam).

De Tijdingzaal, drie-maandel. tijdschr. voor Boekenliefhebbers (uitg. van Holkema & Warendorf N.V. & Em. Querido, Amsterdam), brengt mededeelingen over pas verschenen uitgaven van beide N.V.'s.

Ons Reisblad, Orgaan van de Ned. Christ. Reisvereen. (adres Wateringkade 22a, Den Haag), geeft art. over: Als christenen op reis, In de regionen van de eeuwige sneeuw, Als de wintersport roept, Winter in Duitsland, Onze Canada—Amerikareis 1932, Vereenigingsnieuws.

Het Maandbericht van de Nederl. afd. van den Wereldbond der Kerken (drukkerij P. den Boer, Utrecht) heeft art. over Het Petitionnement, Berichten uit de Nederl. afdeling, Algemeene Berichten.

Het Maandblad van de Geref. Vereen. voor Drankbestrijding (Red. Dr. W. H. Gispens) heeft: Brieven aan een vriend te Schiedam, Wat we toch vragen mogen, Vrijheidskinderen, Afdeeliningsnieuws.

De Najaarscatalogus van de uitgaven van La Rivière & Voorhoeve, Zwolle.

C. T.

Bibliotheek voor Zondagschool en Huis. Kerstkeur XIII. N.V. W. D. Meinema — Delft.

Deze Kerstkeur-bundels hebben de bedoeling, Zondagschoolonderwijzer(es) en in staat te stellen, kennis te maken met den inhoud van de uitgaven der firma Meinema, voorzover deze uitgaven op hun terrein liggen. Een bloemlezing dus uit de voor kinderen bestemde uitgaven. We hebben hier en daar een steekproef genomen en gelooven, dat de hier aangekondigde werkjes

zich voor het doel bijzonder goed leenen. De letter is ook uitstekend. Men kan uit deze bloemlezing ook dadelijk merken, voor welken leeftijd de boekjes zoo ongeveer gedacht worden. We waken tot kennismaking gaarne op. K. S.

Johannes Calvin, Institutie, Vertaald door Dr. A. Sizoo, Tweede deel, bevattende boek III. N.V. W. D. Meinema — Delft.

Dr. Sizoo zet hier de vertaling van Calvijn's Institutie voort. Dit 2e deel bevat p. 575 bladzijden. De druk is bijzonder goed verzorgd, ook nu. Over de uitstekende kwaliteiten van Dr. Sizoo's vertaling hebben we reeds gesproken bij de aankondiging van het eerste deel van diens vertaling. Ik geloof — om het nog eens te herhalen — dat in onze taal nog nooit zoo uitnemend, en beschaaft, en verstaanbaar een vertaling van Calvijn gegeven is, als hier door Dr. Sizoo. Daarom moge deze tweede aankondiging een onverzwaakte herhaling zijn van de hartelijke aanbeveling, die we bij de verschijning van het eerste deel in ons blad hebben gegeven. Dr. Sizoo en de uitgever hebben ons christelijk publiek een grooten dienst bewezen door dit boek onder ons bereik te brengen.

K. S.

Achtste Kerstboek.

De uitgever Callenbach te Nijkerk opent den nieuwen jaargang zijner Chr. Bibliotheek met een Kerstboek. Dit is nu voor de achtste maal, en wij zijn er zeker van, dat dit geheel overeen komt met den wensch der vele intekenaren.

Reeds het uitwendige trekt aan; de band is stemmig, en tegelijk sierlijk door het aangebrachte goud. Papier en druk zijn uitstekend, en twee artikelen: „Reisher inneringen”, en „Het bloemstuk in de schilderkunst”, hebben foto's. De afwisseling is groot, en daardoor is het boek te meer aantrekkelijk. Dr. Gispens van Delft vangt aan met een artikel over de „Geboorte van den Zaligmaker”; en in bonte verscheidenheid volgen dan de bijdragen in proza en poëzie. Het ene artikel is schooner dan het ander, gelijk vanzelf spreekt; hoe fijn h.v. is het „S.O.S.” van van Erbeek; hoe echt is Hogenbirk's „Ochtend-Schaduwen” enz. Wij wenschen den uitgever en de intekenaren geluk met dit Kerstboek. Een kleine opmerking zij ons veroorloofd: de rand om het titelblad en het blad daartegenover, achten wij te schel; wij zien ook niet in, waarom die twee bladzijden alleen een dergelijke „versiering” moeten hebben.

J. D. W.

Een moeilijke keuze, door P. Lok.

De heer Lok kent Indië, en is aan het zendingswerk aldaar niet vreemd. Hij was dus wel de aangewezen man, om een zendingsleesboekje te schrijven voor de Chr. scholen in Nederland. De onderwijzers-zendingscommissie gaf hem daartoe de „opdracht”, waaraan hij op uitstekende wijze heeft voldaan. De heer Lok vertelt een geschiedenis in 17 hoofdstukjes, waarvan een Chinees de hoofdpersoon is. Ons dunkt, dat de bedoelde commissie dankbaar en voldaan zal zijn. Onze kinderen zullen het met genoegen lezen. Het is altijd lastig, kinderen te verplaatsen in een geheel andere wereld; maar de onderwijzer is erbij, om, wat niet begrepen wordt, toe te lichten. De uitgever W. Versluys, Amsterdam—Batavia, heeft best werk geleverd; de plaatjes zijn mooi. Dit leesboek van 144 bl. kan hartelijk worden aanbevolen. Vermelden wij nog, dat verschillende vreemde woorden als Slendang, Oppas enz. achter in het boek worden verklaard.

J. D. W.

Voorheen en Thans.

Dit leesboekje van de Indische Geschiedenis verscheen in twee deeltjes. Uitgever is W. Versluys, Amsterdam—Batavia. Schrijvers zijn P. Lok en W. Schmidt. Nu, de jongens en meisjes komen door dit leesboekje, dat met zeer vele plaatjes aantrekkelijk is gemaakt, best op de hoogte met de geschiedenis van ons Indië. Juister ware echter geweest van de geschiedenis van Oost-Indië te spreken, want over West-Indië wordt hier gezweven. Er valt heel veel goeds van deze beide deeltjes te zeggen, maar het verwondert ons, dat in deze geschiedenis de zending wordt verwaarloosd; ja, er is een hoofdstuk: Het Christendom in de Molukken! Doch daarin wordt gehandeld over..... den Jezuïet Xaverius en dan is de slotzin: „Maar toch, het is het werk van Xaverius geweest, dat de Molukken thans een Christenbevolking hebben”. Och kom! Is dat nu een behandeling van de Christianisatie van de Molukken? En dan de andere eilanden, vooral Java? Wij betreuen deze verwaarloozing van den zendingsarbeid, alsof deze niet bij de Indische geschiedenis behoort; vooral van den heer Lok, die op Midden-Java gewerkt heeft, valt ons dit bitter tegen. Bij het lezen van dit leesboekje krijgen wij trouwens den indruk, dat het niet bepaald voor onze Chr. scholen bestemd is; Gods leiding in de Indische geschiedenis wordt dan ook niet gezien.

J. D. W.

Hoe wij onze vakantie op Samosir doorbrachten.

De heer D. Rijkhoek, zending der Vrije Evangelische Gemeenten in Nederland, vertelt hier van een reis met grootere kinderen naar Samosir op Sumatra, en hij vertelt smakelijk. Het is een zendingsboek geworden voor school en huisgezin. De methode, om aan onze kinderen zendingskennis bij te brengen en zendingsliefde te wekken, achten wij van den heer Rijkhoek uitstekend gelukt. Hij voert ons mee over een belangrijk zendingssterrein, en laat ons de zendingen aan den arbeid zien. Het boekje met zijn vele mooie plaatjes en twee kaartjes is zeer godkoop. Het kan hartelijk aanbevolen worden. De uitgever is W. Versluys, Amsterdam—Batavia.

J. D. W.